

Hoe pinksterchristenen flirten met Rome

door Gertjan de Jong

De pinksterbeweging en de Rooms-katholieke Kerk vertonen op het eerste gezicht weinig overeenkomsten. Maar schijn bedriegt. Meer en meer reiken pinkstergelovigen en rooms-katholieken elkaar in broederlijke liefde de hand.

"Ik ben rooms-katholiek opgevoed en ik denk dat voor mij de stap naar een pinkstergemeente minder groot was dan voor menig calvinist die tot onze rangen is toegetreden. De traditie van vasten bijvoorbeeld kende ik al, net als het geloof in wonderen. Zelfs de doop in de Heilige Geest was mij door het sacrament van het vormsel niet helemaal vreemd."

Dat zei Paul van der Laan onlangs op een bijeenkomst van de dialoog tussen vertegenwoordigers van de Verenigde Pinkster- en Evangeliegemeenten (VPE) en de Rooms-Katholieke Kerk. De bijeenkomst vond plaats in het teken van het honderdjarige bestaan van de pinksterbeweging. Paul van der Laan is als professor of religion verbonden aan de Southeastern University in Florida. Eerder was hij directeur van de Centrale Pinkster Bijbelschool te Amsterdam, die tegenwoordig de Azusa Theologische Hogeschool heet.

Op de bijeenkomst liet Van der Laan zich geestdriftig uit over de band met de Rooms-Katholieke Kerk. De liefde bleek wederzijds. Pastoor Matthieu Wagemaker uit het bisdom Haarlem beantwoordde van katholieke zijde het betoog van de pinksterprofessor met niet minder geestdrift en enthousiasme. "Wij staan naast en bij elkaar in het aanvaarden van Jezus' woord: wie gelooft en gedoopt is, zal worden gered, maar wie niet gelooft zal worden veroordeeld."

Paul van der Laan ziet veel overeenkomsten tussen de pinksterbeweging en de Rooms-Katholieke Kerk. "We delen een sterk geloof in wonderen", stelt hij. "Het rooms-katholicisme is, net als de pinksterbeweging, sterk gericht op mystiek, de gevoelskant van het geloof. Protestantisme zijn meestal rationeler ingesteld."

Niet zo gek dat boeken van rooms-katholieke mystici steeds meer in trek raken onder pinksterchristenen. "De laatste jaren zie je dat pinkstergelovigen zich vaker verdiepen in rooms-katholieke mystici als Johannes van het Kruis en Thomas à Kempis", weet Van der Laan. "De *Imitatio Christi* (De Navolging van Christus) van À Kempis is voor pinksterchristenen een parel in de literatuur. Ze herkennen zich in het persoonlijke, individuele karakter van dit soort geloofsboeken."

"Daarnaast is het een levensgevoel dat wij pinksterchristenen delen met katholieken", vervolgt Van der Laan. "Katholieken ervaren het leven, net als pinksterchristenen, als een dagelijks geschenk. Ze vasten en op die vastenperiode volgt carnaval. Ook die blijdschap van het carnaval is voor pinksterchristenen herkenbaar. Ze uiten hun vreugde door te klappen en te dansen. En als de Geest echt vaardig wordt rollen ze soms van blijdschap over de vloer en uiten ze de meest vreemdsoortige geluiden."

Veel historici beschouwen de pinksterbeweging als een aftakking van de protestantse kerk. Van der Laan is het daar niet mee eens. "Historisch

"De pinksterbeweging houdt de Rooms-Katholieke Kerk een spiegel voor."

FOTO KLAAS VAN DIJKEN

gezien komen de pinksterbewegingen voort uit de heiligingsbeweging binnen de Anglicaanse Kerk. En die kerk bevat zowel elementen van het protestantisme als van het katholicisme. Wat theologie betreft zitten wij dichterbij de protestantse kerk dan bij de Rooms-Katholieke Kerk. Met de heiligenverering en de pauselijke

'Als de Geest echt vaardig wordt rollen ze soms van blijdschap over de vloer en uiten ze de meest vreemdsoortige geluiden.'

onfeilbaarheid in de Rooms-Katholieke Kerk hebben wij pinksterchristenen weinig op. Maar de opvatting dat de pinksterbewegingen enkel een aftakking vormen van de protestantse kerken, zou ik graag willen bestrijden."

Ook Wagemaker ziet diverse overeenkomsten tussen de pinksterbeweging en de Rooms-Katholieke Kerk. "Ik herken mij in de echtheid en de intensiteit van het geloof van pinksterchristenen. Zij willen leven uit het levende Woord. Ze bidden en vertrouwen op de leiding van de Heilige Geest en laten zich niet blind leiden door een belijdenispapiertje. Ook wij zien Christus niet als een leerstuk, maar als levende aanwezigheid."

Bij kerken van de Reformatie ziet

Wagemaker dit vertrouwen in mindere mate. "Reformatische christenen vereenzelvigen Gods woorden nog wel eens met de Bijbel. Maar de Bijbel alleen is nog niet Gods woord; het is slechts de drager ervan. Je hebt naast de Bijbel Gods Geest nodig om Gods woord daadwerkelijk te verstaan."

Bovendien zijn er overeenkomsten tussen de pinksterbeweging en de Rooms-Katholieke Kerk doordat ze eenzelfde ontwikkeling doormaken. Vroeger en nu. Wagemaker: "Je ziet bij de pinksterbeweging dat ze in een bezinningsfase is aanbeland. Toen de pinksterbeweging honderd jaar geleden ontstond, verwachtten de pinkstergelovigen dat de wederkomst van Christus binnen één generatie zou plaatsvinden. Inmiddels zijn ze honderd jaar verder. Hoe lang kan men bepaakt en gereed voor vertrek staan? Wat betekent het om ten minste honderd jaar te leven in de verwachting dat het einde der tijden nakende is?"

In dat bezinningsproces kunnen pinkstergelovigen veel leren van de katholieke kerkgeschiedenis, meent Wagemaker. "Kerkvaders als Ireneüs, Ignatius van Antiochië en Justinianus, die leefden in de tweede eeuw na Christus, zaten in dezelfde situatie als veel pinkstergelovigen nu. De wederkomst duurde langer dan gedacht, maar ze wilden niet dat hun geloof verslaptte. Ook Ignatius wilde leven uit de volle kracht van Gods Geest, in de verwachting van Christus. Zijn geschriften bieden veel aanknopingspunten voor pinkstergelovigen van vandaag."

Over en weer valt er veel van elkaar te leren, menen zowel Wagemaker

als Van der Laan. "Rooms-katholieken ervaren een verbondenheid van christenen door alle eeuwen heen", zo roemt Van der Laan zijn roomse geloofsbroeders. "Pinksterchristenen ervaren die verbondenheid minder. Zij geloven vaak in twee uitstortingen van de Heilige Geest. De eerste vond plaats bij Pinksteren en de tweede in deze tijd. Deze opvatting doet naar mijn mening weinig recht aan de het werk van de Heilige Geest in de tweeduizend jaar daartussen. De pinksterkerk is geen rechtstreekse voorzetting van de eerste kerk in Jeruzalem, zoals sommige pinksterchristenen denken. Ik vermoed dat als wij een video van de eerste kerk zouden zien, wij ons daar helemaal niet in zouden herkennen."

Een ander leerpunt is volgens Van der Laan de totale, holistische geloofsbenadering van de Rooms-Katholieke Kerk. "Als pinksterchristenen zijn wij geneigd de wereld als een brandend huis te zien waar je nog net een paar mensen uit kunt

'Pinksterchristenen laten zich niet leiden door een belijdenispapiertje, maar door de Geest.'

redden. Als je gelooft dat Jezus binnen een paar jaar terugkomt, is dat een logische benadering. Maar de pinksterbeweging is nu al honderd jaar onderweg. En mogelijk laat de wederkomst nog eens honderd jaar op zich wachten. We moeten anderen niet alleen over Jezus' redding van de dood vertellen, maar in alle gelederen het Koninkrijk van God laten zien. Ook in onze omgang met milieu en armoede moeten wij het Koninkrijk zichtbaar maken."

Wagemaker ziet in het levendige geloof van de pinksterchristenen een leerpunt voor de Rooms-Katholieke Kerk. "De pinksterbeweging houdt de katholieke kerk een spiegel voor waarin zij haar neiging om het hiërarchische, dogmatische en juridische aspect van de kerk veel gewicht toe te kennen ziet, evenals de passieve geloofshouding van veel van haar le-

den, zowel leken als priesters. Daarnaast zie je bij pinkstergelovigen een daadwerkelijke solidariteit. Mensen doen er allemaal toe. Niemand is onbelangrijk."

Maar Wagemaker voelt zich niet thuis bij alles wat het predikaat 'pinkster' draagt. Integendeel. "Sommige pinkstergemeenschappen zijn ronduit sektarisch. Het komt voor dat mensen moeten betalen voor een bekering. In Zuid-Amerika wordt pinkstergelovigen dikwijls materiële rijkdom in het vooruitzicht gesteld als ze Jezus volgen. Daar kunnen wij als katholieken weinig mee. Ik dacht niet dat Jezus zei: 'Volg mij en word rijk'. Het is voor pinkstergelovigen belangrijk om te onderscheiden wat wel en niet van de Geest komt. Niet elke bevestiging is goddelijk geïnspireerd."

Van der Laan knikt. "De pinksterbeweging is een kerk vol vuur. Vaak is het vuur van de Geest, maar soms ook wildvuur. En de pinksterbeweging stuurt daar niet zo makkelijk een brandweerman op af. Daar beschikken we namelijk niet over. Neem die Amerikaanse televisiedominees. Als pinksterchristen voel ik mij door hen allerminst vertegenwoordigd, maar je kunt er weinig tegen doen. De Rooms-Katholieke Kerk zou deze mannen gewoon excommuniceren. Ook de pinksterbeweging zou goed een structuur kunnen gebruiken die dwaalleraren weert."

De Rooms-Katholieke Kerk kan op haar beurt echter ook van de pinksterchristenen leren, vervolgt Van der Laan. "Het lukt pinksterbewegingen beter om mensen van deze tijd aan te spreken. De Rooms-Katholieke Kerk is als een gigantische Titanic die over de oceaan dobbert. Je kunt de koers van zo'n log gevaarte niet in een paar tellen aanpassen. De pinksterkerken varen daar als een armada van kleine bootjes omheen. Zij zijn flexibeler en daardoor beter in staat de moderne mens aan te spreken."

Voor Wagemaker is het duidelijk dat de Rooms-Katholieke Kerk openstaat voor het pinkstergeloof. De Rooms-Katholieke Kerk heeft binnen haar gelederen immers een eigen pinksterbeweging: de charismatische katholieken. "Wereldwijd bestaat deze beweging uit zo'n honderd miljoen katholieken. Deze groep katholieken straalt een enorme jeugdigheid en vitaliteit uit.

De beweging werd in de jaren zestig door de Rooms-Katholieke Kerk langdurig aangekeken in de trant van: wat gaat hier gebeuren? Maar inmiddels is de kerk er heel blij mee. Je ziet bij deze beweging een terugkeer naar het authentieke geloof, naar Jezus die het ware leven schenkt."

"In de jaren zeventig profeteerde een evangelische leider dat de Rooms-Katholieke Kerk alle charismatische gelovigen zou uitspugen", vult Van der Laan de pastoor aan. "Het tegendeel is echter gebeurd. De katholieke kerk heeft ze nog niet doodgeknuffeld, maar dat de charismatische gelovigen worden geknuffeld, is duidelijk."

Van der Laan verwacht dat de Rooms-Katholieke Kerk en de pinksterbeweging elkaar de komende tijd nog dichter zullen naderen. Althans, voor een deel. "Als de Rooms-Katholieke Kerk een mammoetschip is, dan voelen wij ons vooral thuis op de afdeling van de charismatische katholieken. Ik verwacht dat die band alleen nog maar sterker zal worden."

Hoer van Babylon

Niet iedere pinksterchristen is happig op een liefdesrelatie tussen hun kerk en Rome. Van der Laan weet wel waarom. "Een deel van de pinkstergelovigen is afkomstig uit de protestantse kerk. Daar vind je in navolging van de reformatoren uit de zestiende eeuw nog veel antiroomsen of zogenaamde antipapisten. Sommige protestanten zien de Rooms-Katholieke Kerk nog altijd als de hoer van Babylon."

Zelf voelde Van der Laan aanvankelijk enige scepsis tijdens katholieke vieringen. "Je bent geneigd te denken: is dit wel echt? Maar toen ik eenmaal een viering van charismatische katholieken meemaakte, kon ik er niet langer omheen: hier was Gods Geest aan het werk. Het is dezelfde Geest die in pinkstergemeenten werkt. Als je dat als pinksterchristen ontkent, ontken je je eigen identiteit."